

WOORD VOORAF

Dit boek is geen leerboek cultuurmanagement en ook geen juridisch geschrift dat thuishoort in de grote bibliotheek van rechtskundige werken over intellectuele eigendom. Het is evenmin zomaar een beschrijvend vademecum voor de creatieve sector. De polemiek zal op de komende bladzijden dan ook regelmatig de academische onbewogenheid overvleugelen. Anderzijds moesten de juridische begrippen en duidingen in *Hier tekenen!* zowel de lakmoesproef van de doctrinaire precisie doorstaan als bevattelijk blijven voor de niet-jurist die inzicht wil verwerven in de (contractuele) praktijken van de muziekindustrie. Een gemakkelijke evenwichtsoefening was dat niet.

Leidraad in dit boek is mijn overtuiging dat het welslagen van een artistieke carrière niet alleen afhangt van aanleg, hard werk en toeval, maar evenzeer van de mate waarin de artiest bereid is om met de juridische en zakelijke kanten van zijn professionele omgeving om te gaan. Voor (toekomstige) auteurs en muzikanten, tot wie ik mij in de eerste plaats richt, kan dat confronterend en ontregelend werken. Maar het is een spiegel die ik hun absoluut moet voorhouden, als ze in hun werkveld willen standhouden zonder zich zomaar voor lief te laten nemen – niet beducht om zelf verantwoordelijkheid op te nemen voor hun sociaal-economische voorspoed en voldoende zelfverzekerd om ‘nee’ te zeggen wanneer dat antwoord overduidelijk beter is dan ‘ja’.

Dat soort *empowerment* is vandaag de dag meer dan ooit noodzakelijk. In tijden van een steeds dwingender vrijemarktdenken komt een zwak georganiseerde en economisch schijnbaar lichtgewicht beroepsgroep als die van artiesten in de verdrukking. Het publiek en de politieke kringen die over hun lot beslissen, zijn weinig vertrouwd met hun handelen en functioneren. Onverschilligheid, paternalistische neerbuigendheid en een gebrek aan respect voor hun rechten zijn dan ook vaak hun deel, in deze digitale tijden nog meer dan vroeger. Toch staan artiesten voor waarde en voor duurzame groei – in royale mate zelfs. Maar hun ‘markt’ is atypisch, met als hoofdkenmerk een onophoudelijk overaanbod dat zich niet laat ringeloren door tegenvallende inkomsten. Auteurs en uitvoerende kunstenaars worden aangestuurd door een innerlijke drang, de verkoopbaarheid is voor hen niet *top of mind*. Zelfs bij uitblijvende of beperkte vraag gaan ze door met creëren en uitvoeren. Zodat een kunstenaar soms om het even welk document ondertekent als hij denkt dat het de bekendheid en verspreiding van zijn eigen creaties ten goede komt. Daar ligt dan ook de achillespees van elke artiest.

Aan de vraagkant bevindt zich de consument die zich voortdurend voor een pandemonium aan keuzes gesteld ziet door over elkaar heen vallende aanbieders, zen-

ders, old & new skool media, platformen, websites, blogs, (elektronische) winkels en download- en streamingdiensten. Om van de vele opties met betrekking tot vrijetijdsbesteding buiten de muziek nog maar te zwijgen. De specifieke marktomstandigheden van vandaag en de ontstellende hoeveelheid keuzes die de afnemers van verstrooiing wordt geboden, maken het voor een artiest meer dan ooit moeilijk om een succesvolle professionele praktijk uit te bouwen.

Daarboven cirkelen de heilsprofeeten van de digitale economie, die inwerken op beide polen (aanbod en vraag) van de markt. Internet met zijn ongebreidelde verspreidingsmogelijkheden zou een zegen zijn voor de artiest, creatieve krachten kunnen als nooit tevoren op eigen houtje aan publieksbinding doen en binnenkort zal elke muzikant via het wonder van de blockchain rechtstreeks geld ontvangen van iedereen die naar zijn songs luistert. Er zijn geen tussenpersonen als platenfirma's, media en *bricks and mortar*-winkels meer nodig; iedere muzikant wordt vanzelf rijk in het walhalla van crowdfunding en proactief fandom. Voor zover een aantal ervan ondertussen al niet lang en breed onderuit werd gehaald, prik ik die mythes en illusies in dit boek graag door.

Wat evenmin klopt – en ook dat hoop ik aan te tonen – is dat door de digitale revolutie van de voorbije decennia de muziekindustrie wezenlijk zou zijn veranderd. Sommige van haar werkings- en verschijningsvormen kregen in de afgelopen jaren dan wel een grondige facelift, maar vandaag de dag is het nog altijd een *people's business* die drijft op het spanningsveld tussen artistieke expressie en exploitatie. Met actoren die net als vroeger tot werkzame verhoudingen moeten komen, vertrekkend vanuit een niet-tastbaar goed en op grond van economische noties als productie, distributie, afzetgebied en rentabiliteit. Hun rollen en hoedanigheden zijn en blijven ook in die zin juridisch verankerd. Dezelfde onderliggende fundamenten en beproefde betrekkingen van vroeger (tussen artiesten, producenten, uitgevers, managers, boekingsagenten en uiteraard het publiek) schragen vandaag nog altijd de muziekindustrie. Ze zijn niet verdwenen in het digitale graf.

In die zin is dit boek ook een liefdesverklaring aan die grote moloch: het amusementsbedrijf. Ondanks alle wolfjzers en schietgeweren, kwalijke machtsverhoudingen en disfuncties die hem verweten kunnen worden, bracht die moloch sinds minstens midden vorige eeuw een ontzettend gelaagde en rijke (populaire) muziekcultuur tot bloei. Soms was ikzelf getuige van de uitwassen en mistoestanden. Toch deed dat nooit afbreuk aan de kracht en betekenis van de muziek zelf (in het motto hierboven zo treffend verwoord door een coryfee uit de industrie die later nog zal opduiken). En ook al dreigt nu, meer dan vroeger, talent verspild te raken of vermorzeld te worden tussen de snel draaiende wielen van die industrie,

toch zal uit mijn verhaal hopelijk een perspectief tevoorschijn komen voor een gezond muziekbedrijf van de toekomst. Terugplooiend op lokaal vlak, pleit ik ook voor een weldoordacht en doelmatig overheidsbeleid voor muziek. Vandaag is dat ondermaats: Belgische artiesten lopen zich te pletter tegen de landsgrenzen; een schrijnend gebrek aan professionalisering en internationalisering manifesteert zich.

Nog dit: wie de lettersoep soms te zwaar op de maag zou vallen, kan ter verpozing naar wat opgeleukte audiovisuele illustraties ervan grijpen. Zo valt over de behandelde materie heel veel lering en vermaak te putten uit televisieseries als *Vinyl*, *Entourage*, *Empire* en *Californication*, met de klassieke rockparodiefilm/mockumentary *This Is Spinal Tap* als ultieme hilarische kijk op de praktijk. Van al die producties vind je zonder twijfel wel ergens een fysiek exemplaar of een stream. Geheel en al via legale weg uiteraard.

Luc Gulinck, juli 2019